

Släktforskar dagarna i Umeå 2016

Av Tor Eriksson, Örebro

Onsdagen 17 augusti

Efter en lång dags resa med tåg kom jag äntligen fram till Umeå. Det var beckmörkt när jag letade mig till vandrarhemmet där jag skulle bo i fyra nätter. Ett enkelrum väntade på mig, och där installerade jag mig nu med mitt bagage.

Torsdagen 18 augusti

Jag tycker om att ta ansvaret för FINNSAM:s medverkan under de årliga Släktforskar dagarna. Förutsatt att vi får tillräckligt med bidrag från olika håll har jag möjlighet att lära känna en ny stad varje år. Gärna anländer jag någon dag innan mässan börjar för att hinna bekanta mig med den aktuella staden. Den här gången var det Umeå som gällde.

En skål ur servisen Berså av Stig Lindberg

Här föddes formgivaren Stig Lindberg den 17 augusti 1916. Min ankomst till Umeå skedde således samma dag han skulle ha fyllt 100 år. På Guitars – the Museum visades en trevlig och färgglad utställning av Stigs verk i flintgods, benporslin och stengods. Under sin fyrtioåriga verksamhet på porslinsfabriken Gustavsberg, i två perioder som konstnärlig ledare, skapade Stig Lindberg serier som Karneval och Berså. Efter att ha studerat de vackra pjäserna i porslin och även textil gick jag en stadsvandring anordnad av Turistbyrån. I staden finns bland annat flera skulpturer av Stig Lindberg.

Umeå kallas ofta "Björkarnas stad". Bakgrunden till benämningen är den stora stadsbranden 1888, vilken ödelade stora delar av Umeå. Då staden byggdes upp igen anlades breda esplanader som brandskydd och längs dessa planterades björkar, vilka skulle förhindra elden att spridas mellan husen. Innan jag återvände till vandrarhemmet, centralt beläget i stan, inhandlade jag en del saker till vår monter. Nyåker är en av områdets många byar, vilka övertogs av finnar efter

att ha legat öde i början av 1600-talet. Med den finska anknytningen som grund kunde således pepparkakor från Nyåker passa bra att bjuda besökarna på.

Fredagen 19 augusti

Min väg ledde till Nolia där Släktforskardagarna skulle äga rum i Umeå. Lite svårt var det att hitta hit på grund av att själva mässhallen är rätt anonym utvändigt. Dessutom visade programbladet en helt annan byggnad i stan – Umeå nya kulturcentrum. Södra Västerbottens släktforskare var värd för mässan med stöd av Sveriges Släktforskarförbund, Nolia AB och huvudsponsorn ArkivDigital. Invändigt var lokalerna väldigt funktionella och trevliga med utställarna på bottenvåningen. Temat för mässan var ”Fjällen, skogarna, älvarna och människorna”.

Framåt eftermiddagen ställde vi tillsammans i ordning montern på 10 kvadratmeter, vilket gav en rymlig mässplats åt oss. Efter avslutad inflyttning for vi gemensamt ut till Maarit Kalela Brundin i Innertavle. Maarit hade dukat fram en caterad måltid som deltagarna bjöds på tack vare bidraget vi hade fått till vår medverkan under Släktforskardagarna i Umeå. Åtta personer fick en väldigt trevlig och gemytlig kväll tillsammans i Maarits hem ute på den västerbottniska landsbygden.

Lördagen 20 augusti

Klockan 10 invigdes årets Släktforskardagar. Då hade vi fått ordning på allting i vår monter, vilken dessutom var placerad intill den ena väggen ungefär mitt i utställningshallen. Granne med oss fanns bland annat Lappmarkens Släkt- och bygdeforskare och Hembygds- och Släktforskare Nolaskogs. Ett nytt inslag i år var Torghandeln, där man ur sortimentet kunde köpa livsmedelsprodukter med historisk prägel. Här fanns barkbröd, forbondekorv med mera.

Ett rullande bildspel visade översiktlig information om den skogsfinska historien och kulturen. Vi sålde förstås även häften och kartor kring skogsfinnarna generellt i Skandinavien. Det regionala engagemanget var likväl något nytt för FINNSAM. Här i Umeå var det möjligt att låta en särskild arbetsgrupp för region Ångermanland-södra Lappland sköta förberedelserna inför vår medverkan på mässan. Under mässan presenterades regionen på ett framskjutande vis. Särskilt Örträsk lyftes fram som en av de viktigare finnbosättningarna i regionen. I den här regionala arbetsgruppen ingick Anette Norberg, Maarit Kalela Brundin, Margoth Elfving och som sammankallande Tord Eriksson.

Anette satt med sin dator och kunde svara på frågor om släktrelationer för bland annat Örträskbygden. Tord plockade med sig en näverkont och en kärve svedjeråg från sin odling i Hemling. Margoth representerade Örträskbygdens hembygdsförening, vilken hon sålde t-tröjor och vykort åt. Margoth passade även på att informera om och marknadsföra sin bok som skulle ges ut under hösten. Ett stort anslag påminde om det, ett bläddrexemplar låg på bokbordet och den intresserade besökaren kunde skriva på en intresseanmälan inför utgivningen. Boken kommer att heta ”Örträskfinnarna och Maria Mattsdotter – en dokumentär berättelse om kolonisationen av Lycksele lappmark”.

Ett förtjänstfullt arbete var nedlagt på den karta som färdigställts till mässan. Kartbladet ”Finnbosättningar i Ångermanland, södra Lappland och norra Jämtland” omfattar den FINNSAM-region som bildades år 2014, vilken tillika är föreningens nordligaste region. Underlaget till kartbladet är hämtat från Maud Wedins karta ur hennes doktorsavhandling ”Den skogsfinska kolonisationen i Norrland” från år 2007. Maths Östbergs karta ”Skogsfinska bosättningar och karaktärsbyggnader i Skandinavien” från år 2001 har också varit förlaga.

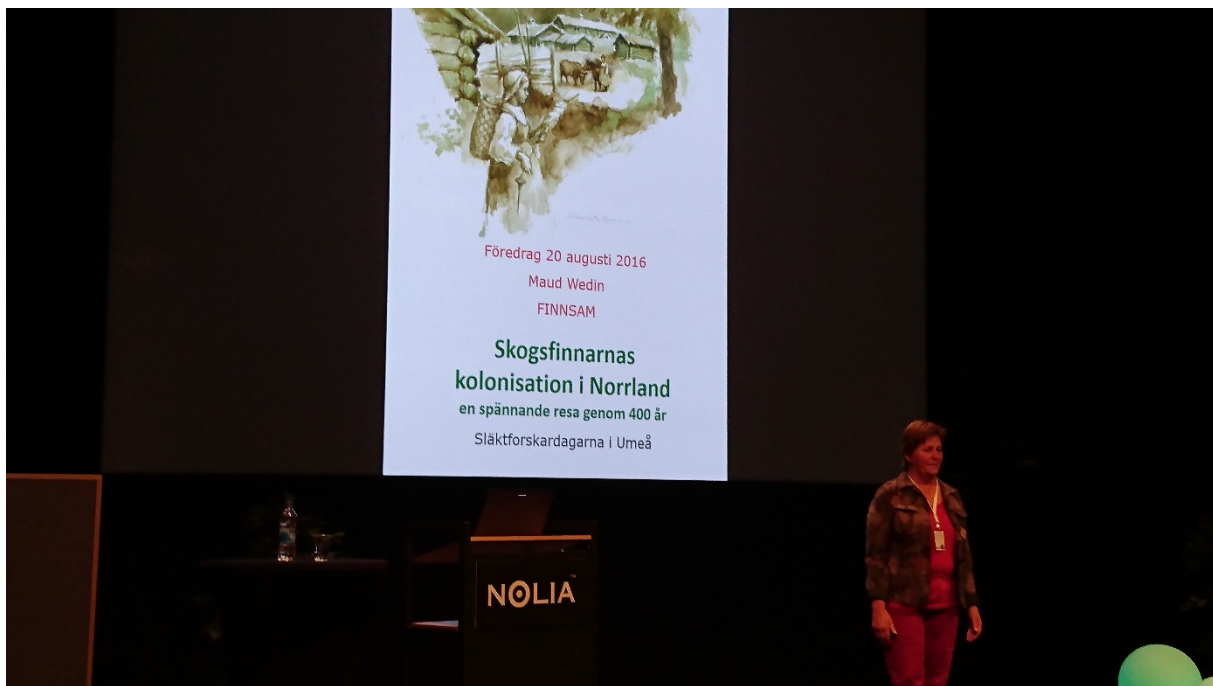
Dessa två kartblad har kompletterats av Anette Norberg och Tord Eriksson vad gäller Lappmarken, Björna och Trehörningsjö. Karl-Erik Engblom i Gävle har digitaliserat kartan som trycktes för att kunna säljas under årets Släktforskar dagar.

I vår stora monter fick även Finska Klubben i Umeå ett eget litet bord. Ulla Kiivuori upplyste här om klubbens finskspråkiga verksamhet. Finska Klubben i Umeå är en gemensam sammanslutning för stadens sverigefinnar. Medlemmarna erbjuds ett varierat utbud av aktiviteter och driver tillsammans sverigefinska frågor. Klubben ingår i Sverigefinska Riksförbundet och samverkar med flera andra organisationer.

Finska Klubben i Umeås Ulla Kiivuori skymtar till vänster i bild medan FINNSAM:s Anette Norberg befinner sig mitt i bilden

Anledningen till att Finska Klubben fanns med i vår monter var att det var dess förtjänst att FINNSAM fick bidrag från Umeå kommun. Finska Klubben ansökte om bidraget från finskt förvaltningsområde Umeå kommun. Tillskottet betalades ut till klubben, men överfördes senare till FINNSAM:s konto. Tack så väldigt mycket för det! Västerbottens läns landsting ingår också i det finska förvaltningsområdet för språk och kultur. Från landstinget kunde FINNSAM få bidraget direkt. Tack vare ett frikostigt tillskott från dessa två myndigheter kunde vi således medverka med en egen monter under Släktforskar dagarna i Umeå 2016.

FINNSAM:s ordförande Maud Wedin belyser "Skogsfinnarnas kolonisation i Norrland"

Klockan 14 blev det dags för Maud Wedin att kliva upp på scenen i lokalen Zonen, vilken var den största av de tre lokaler som användes för föredrag. Här ryms 500 personer medan lokalen Blomqvist rymmer 150 åhörare och lokalen Teg 50 stycken. Maud berättade om "Skogsfinnarnas kolonisation i Norrland – en spännande resa genom 400 år". Den mångfaldiga publiken gavs först en kort historisk bakgrund, vilken följdes av några tydliga exempel. Viksjö finnmark i Ångermanland blev uppmarschområde norrut mot bland annat gränstrakten av Jämtland, Ångermanland och Lappland. Det andra exemplet beskrev familjen Hilduinens flyttväg till Örträsk.

Efter Mauds föredrag vidtog boksigining. Den skedde för de flesta föreläsare i en särskild monter intill caféet i utställningshallen. Efter varje föredrag erbjöds här tid för eftersnack, frågor och signering av böcker. Maud fick möjlighet att flytta sitt möte med publiken till FINNSAM:s mässplats, vilket nog höjde vårt besökarantal ett snäpp. Maud hade packat sin bil full med litteratur, vilken tacksamt kunde säljas vid vårt bokbord. Bland de 11 olika skrifter som fanns tillgängliga från hennes eget Finnbygdens förlag noteras att Mauds avhandling "Den skogsfinnska kolonisationen i Norrland" under helgen såldes i 11 exemplar. Av Richard Gothes bok "Finnkolonisationen inom Ångermanland, Södra Lappmarken och Jämtland" inhandlades hela 12 exemplar av förnöjda kunder. Dessutom gick det åt 11 exemplar av den nya kartan "Finnbosättningar i Ångermanland, södra Lappland och norra Jämtland" för att tillfredsställa folks behov. Den stora efterfrågan från besökarna på dessa två böcker och kartan var kanske en följd av Mauds föredrag!

Klockan 15 trädde Gudrun Norstedt fram i lokalen Blomqvist för att tala om "Lappskattelanden och deras innehavare". Eftersom en mindre lokal användes för det här framträdandet kunde inte lika många åhörare ta del av det här ämnet på plats. I stället var UR Samtiden här för att filma tio av årets föreläsningar. Föredragen finns nu inlagda på Internet och de sändes även i Kunskapskanalen under hösten. Ett av föredragen var just Gudrun Norstedts. Med hennes hjälp sålde vi några böcker åt henne vid vårt bokbord. En av dem "Minnen från Norrbyskär" handlar om sågverkssamhället Norrbyskär vid Bottenhavets kust. För min del avslutades dagen med banketten, vilken hölls på Scandic Plaza med god mat, tal, prisutdelningar med mera.

Söndagen 21 augusti

Informationen och försäljningen fortsatte på vår mässplats. I montererna deltog samma personer som under lördagen, men som alltid blev söndagens tempo lite lugnare. FINNSAM skänkte två priser till mässans lotteri. Boken ”Min hand är icke begåfvad att föra en skiklig penna” skildrar den dagboksskrivande bonden Jonas Olsson i Fågelsjö. Häftet ”Skogsfinnarna i Skandinavien” var det andra priset vi bidrog med. Boken om Jonas Olsson tog Eva Jernqvist med sig från Fågelsjö. Eva plockade även med sig skrifter från Fågelsjö hembygdsförening som kunde inhandlas direkt över disk. Börje Heggstads ”Fågelsjö – by i Orsa Finnmark” såldes i 4 exemplar.

Mässan besöktes totalt av knappt 3 000 personer under de två dagarna dörrarna stod öppna för allmänheten. Besökarantalet var förstås lägre än vanligt, kanske ett par tusen personer färre än i till exempel Karlstad 2014 eller i Nyköping 2015. Troligen kom större delen av publiken från övre Norrland, men det bor ju inte så många människor i den här landsdelen som i till exempel Mellansverige eller Stockholmsområdet. De flesta utställare hörde hemma i något av de fyra nordligaste länen även om centrala myndigheter som Kungliga biblioteket, Krigsarkivet med flera var närvarande. Även Södertälje Släktforskarförening hade tagit sig hit upp för att marknadsföra sin databas över födda, vigda och döda i ”Södertälje med omnejd”.

FINNSAM:s mässplats tillhörde nog de mest välbesökta och försäljningen av böcker och kartor med mera uppgick till 10 310 kronor. Intäkten till FINNSAM i form av egen försäljning och provision summerades till 1 901 kronor. Ett stort tack vill jag rikta till dem som hjälpte till i vår monter under årets Släktforskar dagar och på så vis bidrog till att vår medverkan blev så lyckosam. Dessa personer var: Eva Jernqvist, Maarit Kalela Brundin, Margoth Elfving, Tord Eriksson, Anette Norberg, Maud Wedin, Kjell Nordqvist och Gudrun Norstedt. Ett stort tack riktas även till Finska Klubbens Ulla Kiivuri för gott samarbete i Umeå 2016.

När mässan stängde portarna begav jag mig tillbaka till vandrarhemmet, lät mitt bagage stå kvar här medan jag besökte Västerbottens läns museum. Friluftsmuseet Gammlia med en rad sevärda gamla byggnader från landskapet ville jag inte missa. Rundvandringen slutade så småningom med en promenad tillbaka till vandrarhemmet för väskhämtning. Sedan sökte jag mig åter mot Umeå centralstation, där tåget förde mig söderut igen.

**Vi tackar våra bidragsgivare för viktigt ekonomiskt stöd till
vår medverkan under Släktforskar dagarna i Umeå 2016!**

FINNSAM – Finnbygder i samverkan

